



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Thesaurus Eloqventiae Sacrae Et Profanae, Saluti &
incolumitati Rerumpublicarum utilissimae**

Alberti, Alberto

Coloniae Agrippinae, 1669

Peroratio Ad Ornamentorum In temperantiam vitandam adhortans.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69225](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69225)

PERORATIO

AD ORNAMENTORVM IN-
temperantiam vitandam ad-
hortans.

331. **V**erum enim verò piget me jam
longius in hac causa tempus
extrahere dicendo, Patres am-
plissimi. Satis enim cordatis, ac prudentibus
viris, quam sit hæc limatulum Declama-
torum, & Concionatorum Oratio ad persua-
dendum penitus inepta; quam imbecillo
subtili ingenio; quam commentitiæ con-
ciliatrix oblectationis; quam inanem ob-
causam tam corruptum dicendi genus ada-
maverit Adversarii, atque inixerint, de-
monstravi. Jam verò libenter ego aspiciam
illud os ad eò illotum; nunc frontem illam
tam audacem, quæ hujusmodi genere tam
absurdo, atque exitiabili Orationem scorda-
re non erubescat, diligenter attendam. Quis-
quamne, qui meatem habeat in potestate,
tam importunæ æstro vertiginis percitus
exister, qui hæc eloquentiæ formâ, (quàm
deformi; quàm turpi?) apud graves, erudi-
tos, sapientē (que Audtores dicere, quid di-
co, dicere? canere potius, aut ludere non ve-
reatur? Citharædus voluptatis captator, si
vel unâ incontentâ chordâ stridat absurdè,
omnium irrisione traducitur. A scopo lon-
gius aberrans sagittarius, quot quantisque
ludi;

ludibriis excipitur? In philosophicis disputationibus positum varians argumentum, aliòve trajiciens, pedum suppositione perturbatur. Et tamen hi artifices, ut suo poti-
 antur sine, ut citharædus soni voluptate blandiatur auribus; ut histrio oculos detineat; ut sagittarius metæ tangat umbilicū, ut Philosophus in argumento ita ad amul-
 B
 C
 sum insistat: quàm parum, aut prope nihil interest? quanto fœdiore notandi dedecore, quam effusa magis excipiendi sunt irrisione, qui in rerum & utilium, & honestarum tractatione tam magno intervallo à fine discedunt Orationis? A dicendi scopo isti toto, quod ajunt, calo deflectent, abibunt, digredientur; & sine stomacho, sine conviciis ferent impunè. Facum veritati per summū ludibrium perpetuò oblinent, nusquam urgebunt, continenter errabundi discurrent; & placatis auribus exaudientur? A persuasionis callo in graviora ad eò momenti negotio tam longè delirabunt; & visibilibus temperabimus?

332. Sed quid ego de irrisione loquor? Alienæ rei curandæ præfectus, Causidicus
 A
 aliquis, Medicus, vel Magister, aut quicumque alius, muneris, quo fungitur, migrans leges; quum clientis litem, ægroti valetudinem, adolescentis ingenium pervertit; quàm severè carpitur? quantam subit vituperationem? Illicò vociferantur Theologi, conscientia recuperatores subito clamant, debere eos ex officio diligentem navare operam;

negligentiæ multam commisisse, ac proinde multâ etiam, pœnâq; multâ multandos. Et Oratores, atque Concionatores tot animorum patroni, tot vitiorum medici, tot populorum magistri, munera hæc tam gravia si corrumpant, parvo piaculo obstringentur? At enim quid habent violata illa munera sceleris, si cum gravissimis illorum officiis componantur? Vicia illa sunt, & caduca; hæc æterna, atque immortalia: illa temporaria, atque infima, hæc omnem supergressa naturam, ac divina.

333. Quantam verò, quantam, Deus immortalis! Æterno devotus Numini Sacerdos concitat offensam, si sacraminus sanctè, si minus religiosè, curèq; procurer; quantum suscipit omnium ordinum odium? quantâ flagrat invidiâ? quam horrendi reus facinoris postulat iræ? Et tamen Sacrorum ignavio illa procuratio neminem ferè, nisi privatum hominem, attingit; hæc Oratoris, vel Concionatoris prævaricatio in publicâ redundat perniciem. Illa certis, restrictisq; limitibus terminatur; hæc non ad unam dumtaxat urbem, sed ad provincias, sed ad regiones, sed ad amplissima regna, ad ipsum denique orbem universum porrigitur. Et isti veræ perduelles eloquentiæ, etsi Jesu Christi innoxium sanguinem, salutem, & vitam omnium, per summam impudentiam ac nefas contaminent; satis suæ factum conscientiæ existimabunt? satis probè suo se functos munere arbitrabuntur?

334. O

334. O utinam, jocularis isti, corruptique
 Concionatores, aliquando perspiciant, quid
 Judici implacabili Christo Domino singula
 sua nomina, membra, periodos, acumina,
 sententias, vocem, gestum, multoque magis
 mentis consilium, animique intentionem
 A ad severissimam trutinam revocaturus sint
 responsuri. Videant, quid causæ sint
 allaturi. Videant, quam unquam veram, ac
 B tutam excusationem poterunt excogitare;
 C quod animarum *Zelum*, suo ex pectore ex-
 pectorarint: quod pietatem, religionemque
 neglexerint: quod dæmonis ditionem am-
 plicati permiserint: quod tanto Christia-
 norum sanguine tam atrocem pro Tartari
 foribus carnificinam hinc etiam exerceri spe-
 ctarint, nec sermo prohibuerint: quod Orci
 fauces amplius semper dilatarı viderint, ne-
 que strenue repugnarint: quod Dei, San-
 ctorumque laudes inepte celebrarint, clau-
 D culumque ad se, manifesti plagiarii, levoca-
 rint: quod Templorum cultum tam impu-
 denter violari passi fuerint: quod sacrosan-
 ctum Jesu Christi Evangelium suis argutiis,
 scissiculisque elevarint: quod fabulis, nu-
 gis, facta Ethnicorum doctrinam sæpenumero
 profanarint: quod haud raro ridicule
 quoque, mimicaque levitate tractarint quod
 E plerunque castum, inutileque reddiderint:
 denique quod amplissimum Apostolorum,
 ac Cælestium Legatorum munus, ut sui
 gloria ambitiosè quærerent, omniumque
 in se amorem contraherent, non impleve-
 rint,

rint, sed ludificaverint; non repræsentaverint, sed reapte contaminaverint.

335 Quam sanè perversitatem si forte ii nondū agnoscunt, quæro jam ego ex ipsis si quis ad aliquem Principem legatus, ut ejus filiam suo uxorem Regi peteret; verborum lenociniis sponsæ amorem ab amore suum erga sponsum quàm longè vocans, sibi eam conciliare niteretur, tantūmq̃ de sponsæ in sponsum amore detraheret, quantum sibi adjuget; an non summam injuriam & novæ sponsæ, & Regi suo sponso faceret? sine dubio maximam. At Concionator, Christi Domini Regum omnium summi Regis ad animas castissimo conjugio cum ipso copulandas destinatus, fucatæ A philtis eloquentiæ, argutiarū salibus, præstigiisque verborum ad sui laudem ingenii, ad suæ plausum memoriæ excitans Auditores, sibi que eorum animas, amore erga Christum verum illarum sponsum tanto opere immisuto, imo rejecto, benevolentia studens conglutinare, quàm detestandā B flagitii notam sibi, atque illis inurit, quàm inexpiabilem injuriam Christo & Regi, & soli animarum sponso constat? quàm impurissimi scelus adulterii molitur? Quid igitur his, aliisque id genus permultis criminationibus concionalis muneris prævaricatoribus poterunt tandem respondere? Testor verendum illud, vindexq; scelerū Jesu Christi tribunal, exprobrante, ac vociferante conscientia, convictos, mutos, pallidos, pa-

vidos, tremētēsque ne hiscere quidem au-
suros, atque in sempiterna incendia illico
dejiciendos.

336. Quem autem non moveant, Anti-
A stites prudentissimi, justæ illæ, & graves Ec-
clesia nostrum omnium parentis lacrymæ,
 quæ squallida atque atrata intermortuis
 penè vocibus hujusmodi Concionatores
 hunc in modum affatur? Ego illa sum, quæ
 vos Christi sanguine satos, meis Fidei incu-
 nabilis, quò eam propagaretis, excepi. Ego
 vos in profanæ doctrinæ gymnasiis, ut sa-
 cræ famulareretur, non eam obrueret, educa-
B vi. Ego vos Apostolis arma vi, Prophetis in-
 struxi, sacrorum voluminum inexpugnabili
 apparatu firmavi, Patrum solidissimis pro-
C pugnaculis obvallavi; tot sanctorum Hero-
D um manipulis, tot candidatis innocentia,
E tot paludatis cilicio, tot pastis jejunio, tot
 purpuratis *martyrio*, tot tantorumque illu-
 strium exemplorū agminibus circumseptis
 omni demum instrumento sacro, ut animo-
 se, ac fortiter contra tot flagitiorum mon-
 stra, tot mundi illecebras, tantam dæmonū
 tyrannidem pugnaretis, munivi. Vos vos
 ego in hanc tantam muneris dignitatem
 extuli; vos supra reliquos homines in altissi-
 mo Concinatorum folio, in pleno Maje-
 statis iuggestu collocavi. Vos magistros po-
 pulorum, doctores veritatis, verbi divini
 præcones, sanguinis sponsi mei dispensato-
 res, demissas è Cœlo in Orbem universum
 tubas, quò mihi auxilium ferretis, constitui.
 Et

Et me tot in angustiis versantem, tot laboribus, atque ærumnis exagitatam deseritis? Desunt fortasse, desunt calamitosa strages, quas patior? Desunt fortasse vulnera, quibus confodior? An non spectatis confertos, qui in me tam inhumanè sæviunt, Adversarios? An me non solum ab impiis Judæis contemni, ab obstinatis Hæreticis vexari, ab iniquis Ethnicis irrideri, sed ab ipsis etiam filiis meis perfidis, ac perduellibus prodi non inueniunt? Non animadvertitis ab ipsis quoque Christi authoratis nomine aumnis meis me flocci pendì, me jactari, me undique probris, contumeliis, atque factionibus prosciendi, distrahi, ac lacerari?

337. In vobis, Concionatores mei, quos tanto labore institui, tot bonorum generibus cumulavi, atque ad hoc sacri officii tam sublimè fastigium perduxì, spem solatii maximam diu posueram. A vobis præcipuè auxilium præsentissimum, ut Christo fide illibatâ oppigneratos homines adversus dæmonem, Mundum, ac sensus insidias evocaretis, & confirmaretis, præstolabar. Vos potissimum hostibus meis, tanquam unica meæ præsidium salutis opposui. Et me in his perturbationum fluctibus, in his ærumnarum procellis quæ summam commiserationem erga ignotos etiam, atq; extraneos, nedum erga matrem ad eò afflictam, talem, ac tantam, facile movent, relinquitis? undique miseris obsessam negligitis? has pro tam magno beneficiorum cumulo vices, tam in-

ingratas, tā duras, tam inhospitales redditis!
 O viscera meorum filiorum dura, ac inhumana!

338. Quod si vos mei, hoc est matris a-
 rumnosissimæ, atque mœstissimæ summus
 dolor, lacrymæque; si oratio, ac voces istæ
 lamentabiles nihil commovent: flectat sal-
 tē vos perlucentuosa extremæ meorum fi-
 liorum calamitatis scena animo, oculisque
 vestris subjecta: Cernite enim, cernite tot
 ac tanta, tam frequenter pereuntium agmi-
 na populorum. Cernite tot animarum Chri-
 sti sanguine redemptarum catervas Deo, sa-
 lutiq; suæ tam sæpe terga vertentes. Ruunt
 confertim, ruunt in Inferos, ruunt cotidie
 innumeri mortalium manipuli; & tamē tot
 illæ animæ, quæ intereunt, sorores vestræ
 sunt. Tot cœtus Christiani, qui in Tartari
 lanarium detruduntur, fratres vestri sunt.

A Pauculæ, quæ supersunt, reliquæ, doceri à
 vobis postulant, quæ nesciunt, necessaria sa-
 luti: sanari flagrant sua vulnera; à tot flagi-
 tiorum jugo subduci se expetunt; ab Orci
 faucibus eripi, supplices poscunt, ad virtu-
 tem inflammari vehementer desiderant. Et
 vos tantarum aspectus calamitatum nondū
 ad misericordiam impellit: nulla vos accur-
 rendi, supererandique pungit sollicitudo!

B Imò verò hanc tot malorum Hydram fœ-
 cundius in dies repullulare, quò vestris ran-
 tūm flosculis intemperantiùs indulgetis;
 quò acuminum dumtaxat fasciculos, am-
 bitionis exuvias, eodem, quo vos, Gehennæ
 igne absumendos compingatis, etiam patie-
 mini?

mini? ð præcordia ab omni pietatis sensu aliena! Nôstis nôstis, quod sæpe ex me audistis, quælibet caritatis obstringi lege, ut vel proprium corpus etiam, ac vitam, pro alterius animæ, & solius quidem salute, quum opus est, morti dedat. Et vos has superbiæ pustulas, has eloquentiæ pestes, hæc persequutionis dedecora, has amplificationis contumelias, has affectionum, morum, atque argumentorum corruptelas, ob eximium Dei honorem augendum, ob acerbas *Ecclesiæ* quassatæ miseras recreandas, ob certam nõ unius, sed tot tantarumque ruinam animarum avertendam, ob magisficum Evangelii decus propagandum, ob gravissimum vestrum officium explendum; quin etiam cum summo honoris vestri lucro, cum summa quoque sapientiæ existimatione non abjicietis?

339. His *Ecclesiæ* luctuosis querelis nisi percitantur, tandemque bonam ad frugem se recipiant vitiati Concionatores, quid consilii capiendum est, Auditores? Non de re ludicra, aut levi agitur, sed de vestro negotio omnium summo, extremo, maximo. Non hic vos ego de syllabis, verbis, aut nominibus sollicitos esse jubeo. Si enim honestè, beatèque viveremus; ego sanè, quot tandem styli, aut sermonis genere uteremur, non laborarem. Sed itur in deliberationem de gravissimis omnium, quotquot inter homines accidere unquam possunt, cõtroversis. Agitur de futuro ab adolescen-

tibus, de avaritia à senibus, de superbia à po-
 tentibus, de fraude à plebeiis, de impuden-
 tia à feminis, de impotentia à viris, de im-
 modestia à Templis, de intemperantia à da-
 pibus, de luxu à vestibus removendo. Agi-
 tur de pudore virginum tuto, integritate
 servando, de pace, & concordia domi-
 risque alenda, de fide in commerciis, de re-
 verentia, atque obedientia in filiis præstan-
 da. Agitur de modo furtis, ac rapinis ponendo,
 de sine incestu, infandaque Venere sta-
 tuendo. Agitur de jurgiorum, vulnerum,
 & sacrilegiorum termino stabiliendo. Agi-
 tur de invidia, odiorum, irarumque metum
 defigenda. Agitur denique de vitiorum om-
 nium regno castigando, & coercendo, de
 vestra omnium salute procuranda, de æter-
 no Erebi supplicio declinando. Et fieri ne
 poterit, ut verbi divini adulteros declama-
 tores, qui omnia sacra, & profana pertur-
 bant qui apposita ad compescendam scele-
 rum luem remedia non adhibent, quia
 omissa orationis severitate, illa eadem se
 non foveat, certe sinunt perfidiosè grassari,
 vultu, oculis, fronte non avertimini? Hæc
 ego ingentia vestri damna mente perlustro,
 hæc Ecclesia sanctissimæ strages, hæc vestri
 caedes immanissimas, quum a deo elatè cla-
 mo, ut jocularis istos Concionatores toto
 animo detestemini, cogitationi, oculisque
 subjicio. Hæc crudelissima demonum ty-
 rannis, hæc ebullientium æstuarium cupidi-
 tatum, hæc calamitatum miseranda specta-
 cula

cula mihi feriunt viscera, me dicentem inflammant, me tacentem urunt, excitantque; hæc me vestras vices, vestra infortunia, vestrum æternæ mortis, Infernique ignis certissimum discrimen lugentem prope discernunt; hæc me concionandi munus, in *Ecclesiâ* Dei potissimum animarum convertendarum instrumentum, tam foedè à plerisque esse depravatam lacrymantem, nullam quietis partem capere, nullum doloris levamen accipere patiuntur. Flere tantum jubeat, ac vociferari: tum vos etiam rogare, atque obtestari. Per fortunas vestras, Auditores, per vestram vitam, per vestram omnium animorum salutem, per Deum immortalem, per sacrosanctum Jesu Christi Sanguinem, mortemque pro me, ac vobis obitam, corruptos Concionatores in media Concione deserite, dicentes vultu indignabundo interurbate, ex eorum vos conspectu repente proripite, vacua penitus subsellia relinquite.

340. E contrario verò probos eloquentiæ alumnos, germanosque Evangelii satores, qui animarum fructum se præcipuè venari demonstrant; qui salubriter animos fauciant, qui toti sunt in veritate persuadenda; etiam si quibusdam levioris momenti prærogativis minimè essent ornati, quum illud, quod caput est Oratoris, vestriæque plurimum refert, satis præstant accommodatè; toto pectore complectimini, frequentes, tacitèque audite, ad eorum Conciones

312 ACTIONIS PERORATIO

alios adducite. Vestro confesso, ac presentia illos cohonestate, atque ad fructus uberioros ferendos, merendosque alacriter incitate, ac si vos pios, atque prudentes vultis ostendere, nunquam vos ab illorum suggestu, rugatorum artibus Concionatorum, abstrahi sinatis. Hoc pacto inita Auditorum cum Concionatoribus conspiratione, non solum privati homines paulatim novam induent faciem, ac mentem; Sed Ecclesia etiam univarsa moribus aliis, integris, incorruptisque imbura, ad omnem pietatem, egregiamque Christianae disciplinae formam brevi feliciter reflorescet. Dixi.



CATA-